

TERRA RUBRA

Full informatiu de la Vila de TARROJA - Any 20 - Març-abril de 2011 - Núm. 129

EDITORIAL

Ja tenim fil a l'agulla. El resultat excel·lent en la consulta feta el passat 10 d'abril, ho demostra. Han votat a Catalunya 885.000 persones en 554 municipis dels 947 que hi ha al Principat, amb el resultat a favor del sí.

Que l'independentisme augmenti no és casual, només cal fullejar els diaris del nostre país, estar atent a les notícies radiofòniques i palpar dia a dia la nostra realitat per adonar-nos que els catalans, que vivim a Catalunya, independentment que ens sentim catalans o no, estem patint un espoli vergonyós de part de l'Estat espanyol.

Qui pot defensar que a partir del dèficit fiscal 60 milions d'euros al dia se'ls quedi l'Estat espanyol ?

Podem defensar que els estudiants catalans rebin només el 5% de totes les beques de l'Estat i els estudiants de Madrid rebin el 58% ?

Com podem tolerar que "El Ministerio de Cultura" faci una despesa anual de 47

euros per cada espanyol i només de 5 euros per cada català ?

A Catalunya, per l'AVE, el govern espanyol va invertir 316 euros per cada català, el mateix any en va invertir 1198 € per cada andalús, 894 € per cada madrileny, 574 € per cada aragonès i 407 € per cada castellà de la Manxa.

I encara més...

Els catalans ho suportem tot amb resignació..., la crítica, l'amenaça, la malevolència, l'antipatia, etc. Potser hem de plantar cara tots plegats i fermes en la creença que som un país, que és el nostre. **"Diguem NO"**.

NOTÍCIES

- Dissabte 12 de març l'ajuntament de la vila organitzà una calçotada popular que aplega uns seixanta i escaig de vilatans. Aprofitant que ens trobàvem encara prop de la festa de carnestoltes, molts grups van gosar vestir-se amb disfresses, la qual cosa donà un caire animat i pintoresc a la festa.

- 13 de març, xerrada al local de la plaça Nova sobre "Astrologia del Disseny Humà" a càrrec de Quim Buil. La xerrada va ser amena i interessant. El públic assistent era jove i sempre àvid de descobrir més sobre aquesta eina novedosa, que treballa d'una manera diferent de l'astrologia tradicional, que se centra bàsicament en el "vehicle" de la persona, els "dons" que portem cadascú i en el "motor energètic" que l'impulsa. Ens ajuda sobre tot a conèixer-nos i en conseqüència a poder millorar les nostres actuacions.

- Les plaques amb l'enunciat dels carrers de la vila han estat per fi col·locades durant aquest mes de març. Alhora s'ha restaurat la barana de la placeta del Portal Baix i també

Dinar de calçotada i disfresses

Barana restaurada a la placeta del Portal Baix

Identificació de carrers i places de la vila

la de la baixada, més sòlides i per tant més difícils de deteriorar-se. Passet a passet, que no estem en temps d'abundàncies, anem recuperant i embellint la nostra població.

La barana que s'ha posat també als esglaons d'entrada a l'església parroquial, sí és cert que té una funcionalitat molt positiva per als padrins/nes que hi trobaran un gran suport, l'estètica està en franc desacord amb la resta de l'edifici.

• Els joves de “La Garbiana Pagesa” en el temps marcat per la climatologia, amatents comencen a sembrar les patates, no fos cas que els de la “tele” que es fixen més amb els pagesos de les comarques barcelonines que amb els de les terres de ponent, els diguin que ho fan amb retard. Ara, no s’hi poden entretenir, diligència i nous objectius per la temporada d’estiu.

“La Garbiana Pagesa” sembrant patates

• El mur que hi havia al mateix encreuament de la carretera de Cervera–Guissona està en ferma reconstrucció, contratemps pel terreny i per l’humitat de les darreres

Mur acabat de reconstruir a la carretera de Cervera-Guissona

pluges han dificultat i endarrerit les obres, sortosament ja acabades.

• És notícia l’estrena del documental “Colom i la Casa reial catalana”, de David Grau i Dani de la Orden, Pilar Montoliu Produccions i l’Institut Nova Història, basat en els estudis d’en Jordi Bilbeny. Intenta desmuntar la fal·làcia d’un Cristòfor Colom plebeu, analfabet i estranger que té els alts càrrecs polítics i militars que només tenien els membres de la casa reial i certs nobles.

És possible que un estranger analfabet arribés al cim més alt de l’estructura de l’estat?

Colom i la casa reial Catalana

El documental mira d’explicar els fets, de donar sentit a la mentalitat reial del descobridor i a la dinastia que els Colom van crear a l’altre costat de l’Atlàntic.

FE D’ERRADES

En el passat número 128, en l’article “Ocells al nostre terme” vam publicar a l’enunciat de l’àguila daurada una fotografia que no li corresponia, per la qual cosa

---

---

repetirem en aquest número la descripció i la imatge que li correspon. Disculpeu la confusió

Notícies de la comarca:

Dues entitats de la Segarra adquireixen una moneda ibera amb el testimoni més antic del topònim de la comarca

JM.-La Fundació Jordi Cases i Llebot, conjuntament amb el Fòrum l'Espitllera, varen adquirir ahir divendres en una subhasta pública una moneda del segle III aC (tetartemorion) amb la llegenda escrita en alfabet iber SIKARA, origen més probable del topònim actual de la Segarra. L'adquisició, per import de 2950 euros, fou gràcies a una recollida de fons entre el patronat de la Fundació i les persones associades a l'Espitllera, subscripció que va aconseguir reunir un import molt superior al preu final d'adquisició de la peça.

Ara la peça serà lliurada als arqueòlegs i historiadors de les entitats perquè aprofundeixin en l'estudi de la moneda, que segons els experts obre un gran camp de descobriment, ja que, més enllà de la seva transcendència toponímica, el fet que sigui un estranyíssim exemplar de moneda divisora del dracma grec (anterior per tant a la romanització), que refereixi a una seca desconeguda i d'incerta localització, que presenti una iconografia sense paral·lels en cap altre exemplar de l'època o que fos trobada prop de Biosca, junt l'antiga via que comunicava Iesso (Guissona) amb Setelsis (Solsona) o que és una de les primeres monedes produïdes a Catalunya, permet esperar que la troballa obri un nou capítol en la investigació de la història antiga de la Segarra i, per extensió, de les terres de Lleida.

Alhora, els adquirents s'han compromès a obrir un diàleg amb els responsables museístics de la comarca perquè pugui ser exhibida i coneguda pel públic en general. Amb la seva acció, les entitats reivindiquen el paper actiu de la societat civil en el procés de recuperació i divulgació del patrimoni, al costat de les institucions públiques i, si cal –per motius financers, administratius o de previsió– anant més enllà.

La Fira de la Flor reuneix més de 2000 persones a Florejacs

El poeta de Guissona, Jordi Pàmias, en reconeixement de la seva obra poètica i per la seva tasca realitzada en favor de la cultura de la Segarra, va ser guardonat el dia 2 d'abril amb motiu de la Fira de Florejacs amb el guardó "La flor de Florejacs", premi

Detall de la festa davant el castell

Jordi Pàmias guanyador del guardó “La flors de Florejacs”, amb membres de l’organització

amb el qual l’organització reconeix cada any una personalitat destacada per la seva vinculació amb la Segarra. El premi ha estat lliurat en edicions anteriors a Toni Nadal, home del temps de Cervera, i a Joan Pons, el Petit de cal Erill. .

Com a activitats principals varen destacar els tallers, destinats a divulgar l’artesania de la flor, el coneixement del medi natural, la gastronomia floral, la decoració i les tècniques de jardineria adequades a la climatologia de la Segarra, així com les mostres de cultura d’arrel tradicional, amb la participació de colles de geganters, diables i castellers vinguts de Cervera, Guissona i Igualada, així com una gran batukada que va donar ritme i animació als carrers.

Durant la jornada, tingué lloc també la presentació dels nous capgrossos de la colla gegantera de Florejacs, apadrinats pel periodista Lluís Urpí, i es va lliurar el guardó del quart certamen literari Manel Canals, que enguany va recaure a Lluís Falp, pel seu relat “Princesa”.

L’espectacle narratiu “viure al camp”, les visites al castell de Florejacs, les instal·lacions florals pels racons de la vila medieval

i la recreació nocturna de la llegenda de la Dama de Florejacs foren altres activitats molt concorregudes i celebrades pel públic.

Pel que fa al mercat, es varen reunir més de seixanta parades d’artesania i gastronomia, d’entre les quals varen destacar les integrades al sector d’artesans acreditats, que gaudien del seu propi espai, així com les dels productors ecològics de la Segarra, que varen oferir tasts de codony, vi, melmelades i licors i venda de planter, llegums i hortalisses.

La Colla de Florejacs, entitat productora i responsable de l’acte, ha celebrat la bona acollida per part del públic, els patrocinadors i els professionals col·laboradors i confia repetir la Fira de la Flor l’any vinent, si s’escau, recuperant la durada de dues jornades, retallada enguany per ajustaments pressupostaris.

Exit de participació a la XII Marxa dels Castells

Ni les precipitacions del dia abans ni el fang que hi havia pels camins van impedir que el passat diumenge 13 de març es celebrés la XII edició de la Marxa dels Castells de la

Imma Secanell, entusiasta i caminadora

Segarra. A les set en punt del matí un trabuc va donar el tret de sortida als participants, que, sota la boira i posteriorment núvols i sol, van poder caminar i córrer pels camins de la Segarra.

Pel que fa a la Marxa amb el recorregut habitual de 54km, en total van ser 1858 els participants de l'edició d'enguany i 1506 els que la van acabar, d'aquests 463 eren dones, mentre que 1043, homes. El temps que va tardar la majoria dels corredors se situa entre les 9 i les 11 hores. Els més matiners, només 6, ho van fer amb menys de 4 hores, mentre que els últims en arribar a Guissona van ser 17, i ho van fer en més de 12 hores. Quant a la Marxa Plus, s'hi van inscriure 221 persones i d'aquestes van acabar 147.

La jornada va transcórrer amb normalitat i sense incidents negatius de cap tipus, segons els organitzadors, el Centre Excursionista Guissonenc (CEG) i el Centre Excursionista de la Segarra (CEG). La ruta circular aquest any va començar a Guissona i va passar pel castell de les Sitges, Florejacs, les Pallargues, Hostafrancs, l'Aranyó, Moncortès, la Cardosa, Cervera, Castellnou d'Oluges,

Castellmeià, el Llor i finalment Guissona. El dinar el va tornar a oferir el Centre Excursionista de la Segarra i va tenir lloc al Pavelló Polivalent de Cervera.

La novetat d'enguany, la I Marxa dels Castells Plus no va superar els 300 inscrits, xifra límit d'inscripció, però des de l'organització estan satisfets d'haver-la introduït i tenen previsió, de cara a futures edicions, consolidar-la, així com fer alguns "retocs" a la ruta.

L'organització de la Marxa dels Castells vol donar les gràcies a tots aquells que van col·laborar de manera desinteressada, ja fos en els punts de control, avituallaments, fent el dinar, etc. I també a les entitats i empreses col·laboradores com les assegurances DKV i les administracions com la Diputació de Lleida, el Consell Comarcal de la Segarra i els ajuntaments de la comarca.

Última hora

Ens acaba d'arribar aquesta notícia de darrera hora. Per a informació i bases del concurs, consulteu la Web que facilitem.

11è Concurs per a la conservació i manteniment de les cabanes, pletes i marges

Amics de l'Arquitectura Popular

www.arquitecturapopular.com

FLIX: UNA PROPIETAT CASTRAL LLIGADA A LA VILA DE TARROJA

Aquest article sorgí d'un dubte toponímic aparegut en l'inventari de Josep Capell Satorres de l'any 1792 que motivà una recerca per tal aclarir el passat d'aquells indrets. Cal dir que aquesta propietat anomenada com a *Castell y Quadra de Flix*, comença la seva relació amb la vila de Tarroja pel casament de José Alinyar Desllor l'any 1653 amb la filla del baró de Flix, Gaspar i Margarita. Aquest enllaç matrimonial segurament facilità la concessió per part del monarca Felip IV, a José Alinyar del títol de cavaller.

Segurament fou una propietat heretada del baró de Flix, actualment situada al terme municipal de Balaguer a mig camí de la carretera d'Agramunt.

Per conèixer més acuradament aquest emplaçament castellar i la vida rural que l'envoltava podem fer una ullada al que ens diu l'inventari de J. Capell Satorras, que literalment diu així:

*Castell' y Quadra de Flix*²

Item lo Castell y la Quadra de Flix, situat en la Corregiment de Cervera, y partit de Agramunt, ab tota la heretat, y terras de tota la Quadra, herbar, delmer, y la Jurisdicció civil y criminal, alta y baixa, mes i mixt imperi, ab sa casa y molí fariner ab dos molas corrents, balsas, assequias, ayguas, conductos, peixera, y tots los arreus, y aparatos per tenir corrent

*Detall del Reglament
"Germandat de socorros
mútuos per malalts"*

lo dit molí, ab tots dos drets, y pertinencias y demes annexos, dependents y emergents. El dit Castell y Quadra, en los quals si encontra un almecent, segons afirman los grans, y fruits, y la dula del bestiar major, y menor, infruits, y següents.

Primo dos centas divuyt quarteras de xeixa³.

Item cent vint y vuyt quarteras de segolós⁴.

Item cent noranta dos quarteras dordi.

De estas partidas els grans se han demplear per sembrar en dita Quadra de Flix, Vnas vuytanta quarteras de xeixa, cosa de quaranta cinch de segolos, y Vnas quaranta cinch dordi.

Item doscents seixanta cinch cantis de vi poch mes o menos de lo seller de dita cava.

Item Vint y tres caps entre vous y vacas.

Item tres burros.

Item tres Eguas.

Item dos matxos.

Item Quatre verras, ab divuyt nodrissos petits.

Item Onse caps de bestiar de llana.

Item tres cabras.

Aquesta informació ens permet fer-nos una idea de l'entorn agrari en què estava situat. Possiblement tots aquests béns eren gestionats per masovers que treballarien la terra dels voltants i en conseqüència estarien estretament vinculats, tant legalment com judicialment, al baró de Flix i posteriorment al cavaller José Alinyar Desllor. Ja en el segle XIX només hi vivien 5 persones, fet que ens permet veure la clara decadència d'aquestes propietats rurals de tradició feudal en favor de la creixent societat urbana.

Finalment m'agradaria esmentar que en aquesta breu recerca he pogut localitzar l'indret, convertit ara en la seu de les caves Costers del Sió, de la família Porcioles-Buixó propietaris des de l'any 1992 del complex castral i de la finca que l'envolta.

FERRAN CAPELL

1) EMILI GIRALT. *Vinyes i vins: mil anys d'història*. Universitat de Barcelona, Barcelona, 1990. pp 235-240. «Castell suposadament infeudat entre el 1080-1090 durant la campanya de conquesta de Balaguer duta a terme per Ermengol IV d'Urgell. El testament del primer castlà Arnau Balaguer cita en el seu testament "ipsas basculas et tonnas" suposadament per l'activitat vitivinícola».

2) QUADRA DE FLIX, ald. S. de Esp., província de Catalunya, corregiment de Cervera, bisbat de la Seu d'Urgell. 1 Vecino, 5 habitantes, 1 parroquia. Producció de Blat i lleguminoses. A 35 hores de Barcelona i 7 i mitja de Cervera. Contribució 462 reals. 30 maravedís. Diccionario Geografico-Estadístico de España y Portugal Tomo VII, Sebastian de Miñano. Imprenta de Pierart- Peralta, 1827.

3) XEIXA (i en occ. i val. *seixa*). f. 1. Blat de bona qualitat que fa la farina blanca i més saborosa que la del blat ordinari; cast. *trigo candeal*. Nagun flaquer ne flaquera qui past pa de xexa, doc. a. 1375 (arx. mun. de Barc.). *Diccionari Catala-Valencià-Baleà*.

4) SEGALOS 2. m. Mestall de blat i sègol (Ribagorça, Pallars, Conca de Tremp, Urgell, Ll.). *Diccionari Catala-Valencià-Baleà*.

L'EDAT D'EN CRISTÒFOR COLOM L'ANY 1492

Al plec adreçat a l'Audiència de Descàrrecs després de la mort d'Isabel la Catòlica (1504) per reclamar el compliment de les Capitulacions, en Cristòfor Colom afirma que “des de l'edat de vint-i-vuit anys serví en l'empresa i conquesta de les dites Índies, en què féu a vostra altesa tan gran i assenyalat servei, sens despesa del seu patrimoni reial i sens perill dels seus súbdits”.¹ En Pere Català i Roca ja veu que aquesta edat no pot ser i diu: “Com sigui que Colom tenia notòriament molt més de vint-i-vuit anys el 1492 i va navegar aqueix any per compte dels Reis Catòlics, és clar que al·ludeix una empresa de les Índies en època molt anterior”.² I a continuació, sense arriscar-se a cap càlcul alternatiu, relaciona aquest “serví en l'empresa i conquesta de les dites Índies” amb el viatge de predescoberta. Però aquesta expedició evocada pel mateix Colom tingué lloc l'any 1477³; de manera que, si prenem com a hipòtesi l'edat del Colom genovès, nat el 1451, veiem que als seus vint-i-vuit anys estariem parlant de l'any 1479, moment en què no és possible d'establir un començament de l'empresa de les Índies ni trobar en Colom al servei dels Reis Catòlics.

Atès que la cronologia oficial situa l'arribada d'en Colom als regnes d'Isabel i Ferran el 1485, podríem considerar que és aquesta la data en què el descobridor entrà a servir els monarques en l'empresa de les Índies i aleshores ens surt que un Colom de vint-

Mort de Colom

i-vuit anys al 1485 seria nascut l'any 1457, cosa que el fa gairebé incompatible amb el rei Renat, a qui sabem que servia el 1472 perseguint la nau Fernandina.⁴ Per tal com sabem que és el mateix Cristòfor Colom qui rep la patent de cors i és a ell a qui es confia la comesa de capturar la galiassa Fernandina,⁵ ens trobem que el capità dels corsaris, un

Cristòfor Colom el navegant

Colom nat el 1457, tindria aleshores quinze anys. Un protagonista excel·lent per a una novel·la d'en Jules Verne, però inversem-

1) PERE CATALÀ i ROCA, *Un corsari anomenat Colom*, Rafael Dalmau, Editor, Barcelona, 1991, p. 101.

2) Ídem.

3) Ídem, p. 59.

4) Ídem, p. 29-30.

5) Ídem, p. 29.

---

blant de tot en tot en el context de la guerra civil catalana del segle XV.

Si prenem la interpretació literal que en Colom serví en l'empresa i conquesta de les Índies l'any 1492 a l'edat de vint-i-vuit anys —pel fet que és el 1492, i no abans, que va embarcar-se per compte dels Reis Catòlics cap al Nou Món—, ens surt un descobridor nat el 1464, de manera que el 1472 comandaria les naus que persegueixen la Fernandina a l'edat de nou anys, faria la predescoberta als tretze el 1477 i vindria a presentar el seu projecte amb vint-i-un anys el 1485. És evident que ens trobem davant d'un geni precoç en el sentit més ampli de

Detall del quadre La Mare de Déu dels Navegants d'Alejo Fernández, pintat entre 1505 i 1536 (Sala dels Almiralls, Reials Alcàssers de Sevilla), l'únic retrat de Colom fet amb patrocini oficial

l'expressió. Tot plegat acaba ensorrant-se definitivament, però, quan llegim el mateix Colom que ens diu, en una carta del 1501,⁶ que ja fa més de quaranta anys que navega, cosa que desfà els comptes de manera concloent, perquè representa que el 1460 no només ja havia nascut, sinó que tenia edat suficient per haver-se fet a la mar.

Per tal com els números no quadren de cap manera, ens situem ara davant la interpretació literal—l'edat de vint-i-vuit anys al 1492— però contemplant-la com el resultat del retoc d'un censor, de manera que el vint-i-vuit que ens ha arribat correspondria a un

setanta-vuit, en realitat. Si la xifra constava en números convencionals (78) al document primigeni, només calia afegir una ratlleta a la base del “7” per convertir-lo fàcilment en un “2”. L'edat de setanta-vuit anys passa a ser vint-i-vuit automàticament, i així ho copiaria el traductor del plec al castellà, sense qüestionar-se si allò tenia cap sentit. I si els anys del descobridor estaven escrits en números romans, LXXVIII, cosa més probable, només calia fer desaparèixer la “L” del davant i tindrem l'incongruent Colom que se'n va a fer les Amèriques amb unes joioses XXVIII primaveres.

Davant d'aquestes consideracions, ens fa l'efecte que la impossible edat de vint-i-vuit anys del descobridor al 1492 és la substitució d'un guarisme original que se'ns avé perfectament amb l'edat del militar i antic diputat barceloní Joan Colom i Bertran, nascut el 1414, i que l'any 1492 en què serví en l'empresa i conquesta de les Índies tindria justament setanta-vuit anys.

6) Ídem, p. 65.

GERMANDAT DE SANT ISIDRE

Reglament de la Germandat de Socorros Mútuos per Malalts baix la invocació de Sant Isidro, pagès

Fundada en Tarroja lo dia 15 de maig de 1881

Sant Isidre, popularment dit a la Catalunya rural, sant Isidre llaurador. El seu nom era Isidro de Merlo i Quintana. De molt jove, va treballar la tera al servei del noble Iván de Vargas. En conquerir els almoràvits Madrid, va marxar a Torrelaguna, on va casar-se amb Maria Toribia. La seva vida fou un exemple de treball i oració.

Entre la història i la llegenda (a sant Isidre s'atribueixen a Sant Isidre alguns miracles sorprenents, el més espectacular, el dels àngels que llauraven el camp amb els bous mentre Isidre resava. Iván de Vargas, el seu amo, diu que volia recriminar-li el que continuament es detingués a les ermites que hi havia pel camí del camp on anava a llaurar i fes pregàries en cadascuna. Aviat es va adonar que els àngels feien la feina mentre el sant es dedicava a l'oració.

Aquest sant madrileny va restar molts anys oblidat per tothom. A finals del segle XVI sembla que el rei es va posar malalt greu. La reina va invocar l'ajut de sant Isidre i el rei es va curar. Des de llavors la devoció al sant es va estendre per arreu, sobretot en els pobles rurals. Els pagesos catalans el van adoptar per patró substituïren així els sants que fins llavors havien venerat, alguns d'ells pagesos catalans com sant Galderic, pagès rosellonès; sant Medir, pagès vallesà; sant Faust, del pla de Lleida... Queda clar allò que diu l'adagi castellà: "Quien a buen arbol se arrima buena sombra le cobija". No en faré pas cap comentari.

Sant Isidre, talla barroca a St. Peter bei Laien (Alemanya)

Segons tradició tarrogenca, el dia de sant Isidre, els pagesos feien festa i només anaven al camp els descreguts, que es van guanyar així la malfiança de la resta, que sempre temia algun mal fat del propi sant. Començaven el dia amb l'assistència a l'ofici, que aquell dia era celebrat al mateix altar del sant. Els pagesos devots li portaven un gran pom d'espigues primerenques com a ofrena, perquè la collita fos abundosa. L'Església de Tarroja s'omplia pràcticament, ja que a sant Isidre el tenien com a especial patró dels sembrats, no cal dir que a la nostra comarca el cereal era molt abundant, per això li calia protecció.

Aquest dia les mestresses de casa de pagès tenien per costum cuinar per dinar faves amb botifarra negra (faves a la catalana).

Alhora, es tenia san Isidre com a patró dels talps –taups, diem a les nostres contrades. Se l'invocava perquè guardés les collites dels talps, les mussaranyes i les rates que roseguen les arrels i els fruits de les plantes.

L'auca de la vida de sant Isidre es trobava en llocs de venda. Els pagesos solien comprar-la per llegir o només per mirar els rodolins, si no sabien llegir. Així renovaven el coneixement de la vida del sant pagès.

Vet aquí que diu el refranyer del dia de sant Isidre:

Quan Sant Isidre és arribat, tot el blat ja és igualat.

Sant Isidre favater, roba faves qui no en té.

Per Sant Isidre el blat comença a treure espiga.

Per Sant Isidre el blat ha d'ésser igual.

Sant Isidre llaurador s'emporta la pluja i porta el sol.

Tarroja, vila donada a aplegar-se en associació, germandat, cooperatives, sindicat..., el dia 15 de maig del 1881, va datar el **“Reglament de la Germandat de Socorrs Mútuos per Malalts, baix la invocació de Sant Isidro, pagès”**

Tot i que la seva lectura ens pot semblar anacrònica, l'esperit de la lletra ens podria fer pensar en l'impuls de millora, superació i previsió de futur que van posseir els nostres besavis. L'any 1881 en el nostre país la seguretats social encara era lluny i la pensió per la vellesa depenia només del que cada família havia estalviat. Valdria la pena posar el dit reglament en un lloc de preferència a cada llar per recordar i agrair als nostres avantpassats els valors que ens van voler transferir.

Perquè en quedi constància, un breu resum del reglament:

Art. 1r. Es diu que la Germandat s'institueix amb llicència de les autoritats i podran entrar-hi tots els homes habitants de Tarroja que tinguin 12 anys i no tinguin impediment.

Art. 2n. La Junta directora està facultada per admetre els socis que hi vulguin entrar, prèvia consulta i llicència del senyor metge.

Isidre llaurador. Costumari Català, Joan Amades

Art. 3r. La Junta la formaran: dos presidents honoraris, que seran, el senyor Rector i el senyor alcalde, si pertanyen a la Germandat; un director i un vocal consultor, al seu càrrec hi estarà la direcció de la Germandat; un secretari i un tresorer, ells hauran d'encarregar-se del cobrament i pagament dels fons de la Germandat, i ho anotaran tot en el llibre; un infermer i un corredor, el primer cuidarà la visita dels malalts i el segon avisarà i donarà els passos que disposin els membres de la Junta.

Art. 4t. Cada any, feta la festa del Sant Patró i revisats els comptes de l'any, es renovarà la meitat de la Junta, menys els presidents. El vocal a director, el tresorer a secretari i el corredor a infermer. La mateixa Junta nomenarà dos empleats nous per substituir els que sortiran.

Art. 5è. Tots els socis hauran d'entregar al secretari o cobrador 2 rals cada mes, prèvia presentació d'un rebut talonari, signat pel

---

---

secretari i tresorer. El soci que deixarà passar tot el mes sense pagar la seva quota, serà considerat fora de la Germandat.

Art. 6è. Tots els socis, en entrar a la Germandat pagaran 12 rals. Passats tres mesos la Junta determinarà si ha d'augmentar la quota pels que vulguin entrar-hi de nou i es prourà deixar-los entrar amb la dita quota, sols que no podran cobrar els tres mesos primers, si estan malalts, si no paguen els tres mesos.

Art. 7è. Cada soci de la Germandat, després de tres dies d'estar malalt, cobrarà 5 rals per dia, des del primer dia de la malaltia, prèvia presentació de la baixa, fins que el senyor metge li doni l'alta i no es pagarà a ningú després de vuit dies del alta. Cobrarà dita quantitat fins als vuitanta dies d'estar malalt i la Germandat queda desobligada del pagament si la malaltia passa de dit temps. Si la malaltia prové de baralles, guerra o qualsevol altra causa voluntaria, no serà pagada per la Germandat.

Art. 8è. Com que la caritat ha d'unir els individus de la Germandat, si durant la greu malaltia d'un d'ells vol que se'l vetlli, l'infermer per si mateix o per mitjà del corredor avisarà per rigorós torn, dos membres cada nit per anar a vetllar el malalt. El que no complexi amb això pagarà 8 rals de multa i pagarà així mateix, si sense alegar causa justa, falta a les funcions religioses o a les reunions generals de la Germandat.

Art. 9è. Quan s'haurà de combregar algun individu de la Germandat, procuraran assistir a aquest acte solemne tots els membres que els sigui possible, i en morir un d'ells el cadaver serà acompanyat a l'església i al cementiri per sis membres de la Germandat amb atxa pagada dels fons de l'entitat. En cas de contrafacció, se'ls avisa abans i paguen la multa segons l'ordenat en l'article anterior.

Art. 10è. Els individus que formen la Junta queden desobligats de complir amb la penalització ordenada en els articles anteriors.

Art. 11è. Els membres de la Germandat que en entrar paguin el doble que els altres i

cada mes 4 rals tindran dret, en estar malalts, a cobrar 10 rals diaris i quan morin, el doble dels altres, però també hauran de complir doblement amb les penalitats ordenades en els articles 8 i 9.

Art. 12è. Quant mori algun membre de la Germandat s'entregaran 14 rals al seu hereu per pagar les despeses de l'enterrament i si mort abans dels vuit dies de què parla l'article 7, se li entregaran a l'hereu 89 rals,

Art. 13è. Si algun membre deixa de pertànyer a la Germandat no té dret a reclamar res d'ella pel temps que haurà pagat, en canvi si l'entitat s'hagués de disoldre per alguna causa, els seus membres es repartiran el fons existent.

Art. 14è. Només toca a la Junta la interpretació dels articles del present reglament. Pot posar-ne de nous o modificar-los segons l'experiència li ensenyi el que sigui més convenient. El nombre de vots dels membres de la Junta determinarà la seva resolució.

Conforme i aprovat a Tarroja el dia 20 de maig de 1881. L'alcalde Ramon Torres. Hi ha una rúbrica i el segell municipal.

Consta que és còpia original que és en l'arxiu parroquial de Tarroja

L'any 1911, el dia 15 de maig, consta un annex amb articles addicionals que segons diu començaran a regir el dia 1 de juliol de l'any en curs.

Casualment el 15 de maig d'aquest any farà cent anys d'aquesta teòrica revisió del Reglament.

La germandat va seguir activa. No disposem de data de dissolució, que podia ser fins ben entrada la dècada dels cinquanta.

Agraïm a Josep M. Llenes Espigares la generositat d'entregar-nos el Reglament de la Germandat, perquè tots els tarrogencs amants de la història puguem disposar d'un nou element que sens dubte ens augmentarà l'autoestima vers els nostres avantpassats i la població.

JOSEFINA CARULLA I PORTA

OCELLS AL NOSTRE TERME (XIX)

Àguila daurada (*Aquila chrysaetos*)

L'àguila daurada és el rapinyaire més gran de casa nostra. De color marró fosc i amb una envergadura de més de dos metres, la seva silueta gran és molt característica.

Tot i que no cria a la Segarra, ja que està molt lligat a zones poc humanitzades i de muntanya, sí que és possible veure individus en dispersió, bàsicament joves o immadurs i especialment a l'hivern.

Les àguiles daurades s'alimenten bàsicament de conills i altres mamífers (marmotes als Pirineus i sistemes muntanyosos d'Europa central).

És possible que veieu àguiles daurades sobrevolant els camps de cultiu en busca

de preses, especialment fora de l'època de cria. Us heu de fixar en un rapinyaire molt gran, amb la cua força llarga i de totalitats fosques.

Alosa vulgar (*Alauda arvensis*)

Ocell d'espais oberts, l'alosa té precisament a la Segarra la seva zona preferida de

reproducció a Catalunya, juntament amb els prats alpins dels Pirineus. A l'hivern, a més, la seva població es multiplica gairebé per deu amb totes els ocells del nord d'Europa que vénen a casa nostra a passar les èpoques més fredes de l'any.

Present a la Segarra sempre en camps de cultiu i guarets, els seus colors marronosos la fan molt i molt difícil de veure, i gairebé sempre es veuran quan aixequin el vol i emetin el seu reclam característic.

Els seus hàbits terrestres (s'alimenta i fa el niu al terra) canvien, però, a la primavera. Llavors els mascles omplen el cel dels nostres secans amb el seu cant elaborat que fan sempre en ple vol. És aleshores quan és més fàcil de detectar.

Bitxac comú (*Saxicola torquatus*)

El bitxac comú és un petit ocelllet amb colors molt bonics. Tenen el cap de color negre i el pit amb tonalitats rosades. A més són fàcils de veure, a que sempre acostumen a posar-se en llocs ben visibles als matolls, que fan servir de perxes des d'on cercar aliment (composat bàsicament per insectes).

Són moixons d'espais oberts amb presència de cobertura herbàcia o sòls nus, però sempre amb arbustos o matolls. La Segarra és, doncs, un hàbitat excel·lent per a ells.

Ocells poden sedentaris a casa nostra, es pot trobar durant tot l'any. Cal mirar els petits matolls que hi ha als marges dels camps de conreu. L'ocellet amb el cap negre que està posat o que, a tot estirar, fa una petita volada per posar-se a un altre matoll una mica més allunyat de nosaltres, és un bitxac comú.

CARLES GRANDE

Full informatiu de la Vila de Tarroja

Consell de Redacció: *Josefina Carulla, Narcís Saladrigues i Mercè Torra.*

Col·laboradors: *Jeroni Artigas, Josep M. Llobet, Ramon Castellà, Jaume Secanell, Alba Vallés, Núria Verdés i Ramon M. Verdés.*

Correcció: *Servei Comarcal de Català del Consell Comarcal de la Segarra*

<http://www.terrarubra.net>

c/e: revista@terrarubra.net

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió de qui els signa.

Núm. de compte de Caixa de Terrassa: 2074 0141 20 3211764105

Edita: «**Comissió d'Estudis Tarrogencs**»
C/ de l'Església, 1 - Tel. / Fax 973 52 00 65
25211 TARROJA

Muntatge i impressió:

Saladrigues, S.L. - Ctra. de Preixana, s/n - 25250 BELLPUIG

Dip. Legal: L-2107 - 1990

**Consell
Comarcal
de la Segarra**

**Ajuntament
de Tarroja**

CAL NO PERDRE LA MEMÒRIA

Sovint, es fa esment del "Decret de Nova Planta" però, aquí ens quedem, i no prenem consciència de l'abast colosal que va tenir aquesta llei en el seu desenvolupament. Felip V i el seu vengatiu braç executor, *El Consejo de Castilla* no es van limitar a prendre'ns les nostres llibertats, van anar més enllà, vexant i humiliant les autoritats i prohoms que no l restaren fidels. Tot seguit, podeu llegir un acurat resum de les principals normes de "*obligado cumplimiento para pena de muerte*" conseqüència del Decret:

- "Abolició de les Corts de Catalunya i de tots els organismes de govern
- Extinció de la Generalitat, del Consell de Cent i dels règims municipals –
- Extinció de les universitats. Se'n crea una a Cervera
- Confiscació dels béns del viu i morts que lliutaren contra Felip V
- Obligació de tota la pagesia de destinar un tros de llurs conreus per plantar-hi farratges per als cavalls de les tropes invasores i d'allotjar a llurs cases els soldats sense compensació
- Prohibició d'ensenyar retòrica i gramàtica
- Empresonament, de per vida, dels caps de la defensa de Barcelona malgrat haver-los promès respecte a l'acta de capitulació. Imposar com a única llengua la castellana
- Acomiadament dels empleats municipals de Barcelona i de la Generalitat
- Creació del paper segellat
- Prohibició als barcelonins d'anar pel carrer en grups de més de dos, després del toc de retreta

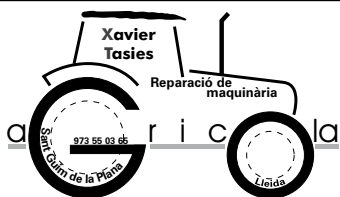

Decret de Nova Planta

- Recaptar, entre el poble, un milió de lliures catalanes
- Exili dels seglars i religiosos, de cert relleu, sospitosos de no ser afectes al rei
- Ajusticiament públic del general Moragues i col·laboradors, de l'oficial de l'exèrcit Francesc Casllar i Tord, dels guerrillers Noi de l'Avinyonet, Joan Oliver, Francesc Monfort i de Bac de Roda
- Empresonament, durant febrer i abril de 1715, de 3.876 persones, algunes posteriorment desterrades
- Creació de corregidors, batlles i regidors de nomenament reial

- Ordre que els càrrec públics no poguessin ser ocupats per catalans
  - Ordre humiliant per tant que les gralles dels reguidors de la ciutat fossin vestides pels porters. Prohibició del somatent i que els catalans tinguessin armes
  - Supressió de la Junta de Sanitat de Barcelona
  - Supressió generalitzada de càrrecs i dels consulats a Nàpols, Sardenya i Palerm
  - Recollida i destrucció dels escrits publicats durant la guerra, en especial els llibres de Feliu de la Penya. Enderrocament dels castells, la conservació dels quals no convenia al nou règim. Es perderen moltes joies arquitectòniques
  - Abolició de la moneda catalana, del dret a acunyar-ne i depreciació de 2/3 parts del valor de la moneda "ardits"
  - Prohibició de l'ús d'espada als que tenien dret a a portar-ne i de tenir a casa un ganivet de llescar pa, que no fos lligat taula amb una cadena
  - Ordre de desguarnir la sala del Consell de Cent i de redecorar el Palau de la Generalitat amb retrats de Felip V i escuts amb flors de lis, torres i lleons
  - Ordre que la campana de la Catedral de Barcelona toqués cada dia, a les dues de la tarda l'"oració del rei" per recordar l'hora de la rendició, a més de destruir la campana "Honorata" per haver tocat a sometent durant el setge
  - Construcció d'un fort militar al C/ de Tallers i un altre a Santa Mònica
  - Construcció de l'enorme Ciutadella de Barcelona, i enderroc de més de mil cases, sense cap compensació. S'obligà els propietaris a fer els enderrocs i portar les pedres a l'obra de la ciutadella. Obligació als barcelonins de treballar a les obres de la Ciutadella. Els carros que portaven les pedres estaven obligats a fer deu viatges diaris i si no els feien, perdien els 21 quartos que cobraven de jornal. Cremació, per un botxí, a la sala de Sant Jordi de la Generalitat, dels documents originals de gran nombre de títols i distincions que s'havien concedit a poblacions i particulars i a la seva Generalitat.
- Com heu llegit, una repressió atjada per l'odi més profund que uns éssers humans puguin sentir per altres. I això, simplement, per haver defensat la llibertat.

ANTONI MOLINER

Tel. 973 53 16 73 - Part. 973 53 16 06 - Av. Mil·lenari, 38 - 25200 CERVERA

Hostal
Jaumet
Fundat el 1890
TORÀ

Ctra. Barcelona-Andorra, s/n
Tel./Fax 973 47 30 77
25750 TORÀ (Lleida)

www.hostaljaumet.com
info@hostaljaumet.com